

ceddinin adının Kec olduğu ve ona nispetle böyle anıldığı da ileri sürülmüştür.

Kecci Ebû Âsım en-Nebîl, Ali b. Medînî, Muhammed b. Abdullah el-Ensârî, Haccâc b. Minhâl el-Enmâtî ve Abdülmelik b. Kureyb el-Asmaî gibi âlimlerden hadis dinledi. Ahmed b. Selmân el-Bağdâdî, Ebû'l-Kâsım el-Begavî, Süleyman b. Ahmed et-Taberânî, Ebû Bekir Ahmed b. Ca'fer el-Katîl kendisinden hadis rivayet edenler arasında yer aldı. Bir müddet Dimaşk'ta idarî görev yaptığı anlaşılan (a.g.e., VI, 122), Bağdat'ta kalabalık grupların hazır bulunduğu büyük imlâ meclislerinden söz edilen ve cömert kişiliğiyle tanınan Kecci 7 Muharrem 292 (19 Kasım 904) tarihinde Bağdat'ta vefat etti; cenazesi Basra'ya götürülerek orada defnedildi. Dârekutnî, Mûsâ b. Hârûn, Abdülganî b. Saîd gibi münekkitler Kecci'yi sadûk ve sika olarak değerlendirmiş, Zehabî kendisinden asrın şeyhi diye söz etmiş ve senesinde üç râvi bulunan (sülâsiyyetü's-sened) hadisleri olduğunu belirtmiştir.

Eserleri. 1. *Kitâbü's-Sünen*. Mübârekfûrî eserin yazma bir nüshasının mevcudiyetinden söz etmektedir (*Muqaddimetü Tuhfeti'l-ahvezi*, I, 335). 2. *Cüz' fihî hadîşü Ebî Müslim İbrâhîm b. 'Abdillâh el-Başrî*. Dârü'l-kütübîz-Zâhiriyye'de (nr. 4566, 16 varak) ve Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde (İsmail Saib Sencer, nr. 2716/2, 17 varak) birer nüshası bulunan eser, çeşitli konularla ilgili 135 (İsmail Saib Sencer nüshasında 111) hadis ihtiva etmekte olup bu nüshalar esas alınarak Abdullah Kılıç tarafından *Ebû Müslim el-Kecci ve Hadis Cüz'ü* adıyla tahkik edilmiştir (bk. bibl.). Kecci'nin ayrıca *Kitâbü'l-Müsned* ve *Nâsihu'l-Kur'ân ve mensûhu* adlı eserlerinin bulunduğu kaynaklarda zikredilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

İbnü'n-Nedîm, *el-Fihrist*, Kahire, ts. (Matbaatü'l-istikâme), s. 338; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, VI, 120-124; İbnü'l-Cevzî, *el-Muntazam*, XIII, 34-36; Sem'ânî, *el-Ensâb* (Bârûdî), V, 36; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, IV, 438; Zehabî, *A'lâmü'n-nübela'*, XIII, 423-425; İbn Hacer, *el-Mu'cemü'l-müfehres* (nşr. Muhammed Şekkûr), Beyrut 1418/1998, s. 48, 342; *Keşfü'z-zunûn*, I, 585; Mübârekfûrî, *Muqaddimetü Tuhfeti'l-ahvezi* (nşr. M. Abdülmuhsin el-Kütübî), Kahire, ts., I, 335; *Hediyetü'l-ârifîn*, I, 4; Kettânî, *er-Risâletü'l-müstetrafe*, s. 34-35; Sezgin, *GAS*, I, 162; Nüveyhiz, *Mu'cemü'l-müfessirîn*, I, 15; Abdullah Kılıç, *Ebû Müslim el-Kecci ve Hadis Cüz'ü* (yüksek lisans tezi, 1987), MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 11-49.

SALAHATTİN POLAT

KEÇECİZÂDE İZZET MOLLA

(bk. İZZET MOLLA, Keçecizâde).

KEDİD SEFERİ

(سرية الكديد)

Hz. Peygamber'in Mülevvihoğulları'na karşı gönderdiği seriyye (8/629).

Hendek Gazvesi'ne Kureyş'in müttefiki olarak katılan Kinâneoğulları'ndan Bekr kabilesinin Leys koluna mensup Mülevvihoğulları daha sonra da bir grup sahâbiyi pusuya düşürüp şehid etmişlerdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber 8 yılı Safer ayında (Haziran 629), aynı kabileye mensup sahâbilerden Gâlib b. Abdullah el-Leysi kumandasında on küsur veya altmış kişiden oluştuğu kaydedilen bir seriyye hazırladı. Seriyeye katılanların 130 kişi olduğu şeklindeki rivayet (İbn Kesîr, IV, 223), Gâlib b. Abdullah'ın kumandan olarak tayin edildiği diğer bir seriyye ile alâkalıdır (Nûreddin el-Halebî, III, 188). Hadisenin gece baskını şeklinde cereyan etmesi ve ardından gelişen olaylar seriyeye az sayıda kişi bulunduğunu göstermektedir.

Mülevvihoğulları, Mekke-Medine güzergâhında Mekke'ye daha yakın olan Kedîd (Küdeyd) vadisinde yaşıyordu. Bir akşam vakti bölgeye ulaşan seriyye vadide gizlendi. Gâlib b. Abdullah, Cündeb b. Mekîs el-Cühenî'yi bir tepe üzerinden Mülevvihoğulları'nı gözetlemekle görevlendirdi. Yakınında bulunduğu bir evin sahibi farkettiği karaltının üzerine ok attı. Yaralandığı halde yerinden ayrılmayan Cündeb daha sonra arkadaşlarının yanına geleerek durumun saldırganı elverişli olduğunu bildirdi. Harekete geçen müslümanlar karşı koymaya çalışırlardan bazılarını öldürdüler, birkaç kişiyi esir aldılar, çok sayıda koyun ve keçiği ganimet olarak ele geçirdikten sonra geri döndüler. Kabilenin diğer fertleri baskını öğrenince kalabalık bir kuvvetle peşlerine düştü. Seriyenin ise bunlara karşı koyacak gücü yoktu. Ancak Kedîd vadisinde âniden başlayan yağmur sonucunda oluşan sel iki tarafın arasını ayırdı. Mülevvihoğulları seli aşamayınca Gâlib b. Abdullah ve arkadaşları ele geçirdikleri esir ve ganimetlerle birlikte Medine'ye döndüler.

BİBLİYOGRAFYA :

Müsned, III, 467-468; Ebû Dâvûd, "Cihâd", 114; Vâkûdî, *el-Megâzî*, II, 750-752; İbn Hişâm, *es-Sîre*, IV, 609-611; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, II, 124-125; Belâzürî, *Ensâb*, I, 379; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), III, 27-28, 50; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân* (Cündî), IV, 501; İbn Kesîr, *el-Bidâye*, IV, 222-223; V, 217; Nûreddin el-Halebî, *İnsânü'l-uyûn*, Beyrut 1320, III, 188-189; Şâmî, *Sübülü'l-hüdâ*, VI, 217-218; Köksal, *İslâm Tarihi* (Mekke), VIII, 32-37; M. Muhsin el-Fakih, *el-Mevsû'atü'l-kübrâ fi gazavâtî'n-nebiyyi'l-âzîm*, Beyrut 1417/1996, IV, 243-247.

AHMET ÖNKAL

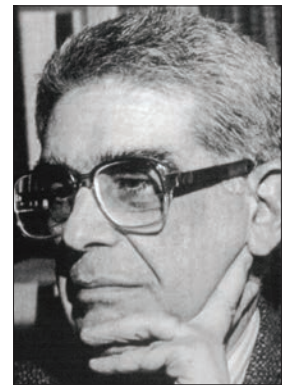
KEDOURIE, Elie

(1926-1992)

Yahudi asıllı İngiliz siyaset bilimci ve tarihçisi.

Bağdat'ta doğdu ve oradaki Müsevî cemaatinin Fransızca öğretim yapan Collège A-D Sasson ve İngilizce öğretim yapan Şamas liselerinde okuduktan sonra 1947'de bir daha geri dönmek üzere İngiltere'ye gitti. 1951'de Londra Üniversitesi'ne bağlı London School of Economics'in ekonomi bölümünü bitirdi ve Oxford Üniversitesi'ne bağlı St. Antony's College'dan doktora bursu kazandı.

İngiltere'nin Ortadoğu siyaseti ve Osmanlı Devleti'nin yıkılışı konusunda hazırladığı doktora tezinde İngiltere'nin bazı görevlilerinin bilgisizlik, yanlış tahmin, kibir ve ön yargıları sebebiyle hata yapmaları sonucunda sebepsiz yere Osmanlı Devleti'ni yaktığını ve yerine karmakarışık, istikrarsız rejimler kurarak bölgeden çekildiğini ileri sürdü. Bu görüşleri, jüri üyelerinden Arap milliyetçiliğine taraftarlığı ile tanınan Hamilton Alexander R. Gibb'in itirazlarına uğrayınca jürinin mesnetsiz bulduğu düşüncelerini dikkate almaktansa tezini geri çekmeyi tercih etti (1953). Aynı yıl London School of Econom-

Elie Kedourie

KEDOURIE, Elie

ics'in kamu yönetimi bölümüne asistan tayin edildi. Bölüm başkanı Michael Oakeshott'un teşvikiyle geri çektiği doktora tezini *England and the Middle East: The Destruction of the Ottoman Empire 1914-1921* adıyla yayımladı (London 1956). Kitabın 1987'de yapılan üçüncü baskısının giriş kısmında Kedourie imtihan sırasında Gibb'in dile getirdiği görüşleri, kendisinin itirazlarını ve daha sonraki gelişmeleri anlatmaktadır (s. 1-89). 1965'te siyaset bilimi kürsüsü başkanlığına getirilen ve 1990'da emekli olunca-ya kadar London School of Economics'teki bu görevinde kalan Elie Kedourie Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa ve İsrail'in çeşitli üniversitelerinde dersler verdi, araştırmalarda bulundu; 1992'de Washington'da öldüğünde Karl Marx ve Hegel üzerine bir çalışma yapıyordu.

Kedourie milliyetçilik, sosyalizm, devrim gibi çağın ilerici saydığı akım ve hareketleri eleştirmeyi kendine iş edinen polemikçi bir düşünürdü. Eserlerinin bir kısmında yerli ve yabancı yenilikçilerin Ortadoğu'da yaptıkları tahribatı, diğer kısmında ise yenilikçi akımların Batı'da ve dünya genelinde doğurduğu kötü sonuçları ortaya koymaya çalıştı. Ortadoğu ile ilgili *Afghani and Abduh: An Essay on Religious Unbelief and Political Activism in Modern Islam* adlı eserinde (London 1966) Cemâleddîn-i Efgânî ile Muhammed Abduh'u "dinî inançsızlık ve siyasî eylemcilik" timsali olarak sundu. Uluslararası İngiliz Krallık Araştırma Enstitüsü Chatham House'un olaylara bakışını ele alan çalışmasını ve Ortadoğu hakkındaki diğer araştırmalarını *Chatham House Version and Other Middle Eastern Studies* adıyla yayımladı (London 1970). Bu eserinde Mısır, Sudan, Filistin, Suriye ve Irak'la ilgili İngiliz politikalarının o günkü şartlara uygun olduğu görüşünü savunan Arnold Toynbee ve arkadaşlarının tezlerini çürütmeye çalışan Kedourie, XIX. yüzyılda Batı'nın Osmanlı toplumundaki hassas dengeyi bozmasına kadar Ermeniler ve yahudiler dahil bütün azınlıkların belli ölçüde kendi kendilerini yönettiklerini, Batı önderliğinde gelişen bölgedeki milliyetçilik hareketlerinin Ortadoğu'ya huzur ve istikrar getirmediklerini ve İngiltere'nin 1950'lere kadarki Ortadoğu politikalarının başarısız olduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca I. Dünya Savaşı sonlarında Şam'ın Osmanlılar'dan alınmasıyla İngiliz casusu Lawrence'in bir ilgisinin bulunmadığını, aslında İngilizler'in, Şam'ı Araplar'ın kurtardığı havasını

verebilmek için Lawrence'in de aralarına karıştığı Şerif Hüseyin'e bağlı askerleri sonradan şehre soktuklarını savundu. *In the Anglo-Arab Labyrinth* adlı kitabında (Cambridge 1976) McMahan – Şerif Hüseyin mektuplaşmasında her iki tarafın da kendi amaçları peşinde koştuklarını, İngilizler'in Araplar'a ihanetinden söz edilemeyeceğini göstermeye çalıştı. *Arabic Political Memoirs* (London 1974) yazarın daha önce çeşitli dergilerde yayımladığı makalelerinden oluşmaktadır. Kedourie bu eserinde XIX ve XX. yüzyıllarda Ortadoğu'yu derinden etkileyen anayasal hareketler, Arap dünyasında siyasî partiler, Genç Türk ihtilâlinin Araplar üzerindeki etkileri, Genç Türkler'in masonlar ve yahudilerle ilişkileri, misyonerlerin Ortadoğu'daki faaliyetleri gibi olayları ve bazı önemli Arap ileri gelenlerinin siyasî yönlerini incelemektedir. Siyaset felsefesiyle ve Batı'daki siyasetle ilgili en ünlü kitabı *Nationalism* ise (London 1960) hoşgörülü, çok uluslu devletlere duyduğu hayranlığın bir örneğini oluşturur. Milliyetçiliğe sıcak bakmadığı için 1967 ve 1973 Arap-İsrail savaşlarına kadar siyonizm ve onun ürünü olan İsrail Devleti'ne pek ilgi duymadı. Ancak İsrail'in Ortadoğu'da yalnız kalması Kedourie'nin dindaşlarıyla daha yakın ilişki içine girmesine sebep oldu. 1973'ten sonra İsrail'i destekler bir tavır sergiledi ve ülkenin akademik ve kültürel hayatına katkılarını arttırdı (Vatikiotis, XXV [1991], s. 206). 1984 yılında İngiliz İşçi Partisi bakanlarından Richard Crossman'ın itiraflarına ilişkin görüşlerini ve siyaset, tarih, din üzerindeki çeşitli fikirlerini *Crossman Confessions and Other Essays in Politics, History and Religion* adıyla yayımladı (London 1984). Bu eserinde yine yenilikçilerin samimiyetsizliğini, tarihe yön verme çabalarının beyhudeliğini ve dinin bir huzur kaynağı olarak önemini işledi.

London School of Economics'te Michael Oakeshott'un etrafında toplanan diğer bazı muhafazakâr aydınlarla birlikte Kedourie, Margaret Thatcher'in 1979'da kazandığı seçim zaferinin ardından başlayan ve İngiltere'nin siyaset hayatına uzun süre hâkim olan Muhafazakâr Parti döneminin fikrî hazırlığına önemli katkılarda bulundu. Bununla beraber Thatcher hükümetinin tasvip etmediği icraatını eleştirmekten de geri durmadı; *Diamond into Glass: The Government and the Universities* (London 1988) ve *Perestroika in the Universities* (London 1989) adlı çalışmalarında bilim adamlarının tek gö-

revinin bilim üretmek olduğunu, bunu serbest pazar mekanizmasıyla ölçmenin, üniversitelere bu yersiz ölçüye göre tahsisat ayırmanın bilime aykırılığını anlattı.

Kedourie, 1964 yılında Londra'da üç aylık *Middle Eastern Studies* dergisini kurdu ve eşi Sylvia Haim'in de yardımıyla ölünceye kadar editörlüğünü yaptı. Kedourie'nin dergide başından beri uyguladığı en önemli ve dikkat çekici prensip, yazı sahibinin kimliğinden ve bağlı bulunduğu kuruluşun çok yazının kalitesinin dikkate alınmasıydı. Bu sebeple *Middle Eastern Studies* makale sahiplerinin sadece ismini vermekle yetinmektedir. Dergi onun ölümünden sonra Sylvia Haim Kedourie tarafından çıkarılmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

S. Kedourie, *Elie Kedourie 1926-1992*, London 1998; A. Silvera, "Middle East Politics: The Kedourie Version", *Suna Kill'ye Armağan: Cumhuriyete Adanmış Bir Yaşam*, İstanbul 1998, s. 337-346; N. Rejwan, "Elie Kedourie and Modern Islam", *Midstream*, XXVIII/7, New York 1982, s. 51-54; P. J. Vatikiotis, "In Memoriam Elie Kedourie, 1926-1992", *AAS*, XXV (1991), s. 203-207; "Elie Kedourie, 1926-1992", *Bulletin the Moshe Dayan Center for Middle Eastern and African Studies*, sy. 16, Tel Aviv 1992; Abbas Kelidar, "Elie Kedourie an Appreciation", *Journal of Contemporary History*, XXVIII/1, London 1993, s. 5-6; A. Mango, "Elie Kedourie: An Appreciation", *MES*, XXIX/3 (1993), s. 373-376; M. E. Yapp, "Two Great British Historians of the Modern Middle East", *BSOAS*, LVIII/1 (1995), s. 45-49.

ANDREW MANGO

KEF

(الكف)

Kişinin el, ayak ve yüz hatlarına bakarak huyunu ve şahsiyetini anlamaya çalışma
(bk. FIRÂSET).

KEFÂET

(الكفاءة)

Evlenecek eşler arasında dinî, ekonomik ve sosyal konum bakımından denkliği anlatan fıkıh terimi.

Sözlükte "eşitlik, denklik, benzerlik ve yeterli" anlamlarına gelen *kefâet*, bir fıkıh terimi olarak evlenecek eşler arasında belli hususlarda denkliğin bulunmasını, daha çok da evlenecek eşlerden erkeğin kadına denkliğini ifade eder. Denk olan erkeğe *küfüv* denilir.